

**Заходи, передбачені для здійснення моніторингу
наслідків виконання Програми економічного і соціального розвитку
Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік для довкілля,
у тому числі для здоров'я населення**

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Програми. Значущі наслідки для довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я повинні відслідковуватися під час реалізації заходів Програми, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для уповноважених органів та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я від реалізації затвердженої Програми економічного і соціального розвитку Чернігівської міської територіальної громади на 2024 рік.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про стан довкілля, умови життєдіяльності населення та стан його здоров'я у ході реалізації Програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок економічного стану (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що Програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Моніторинг фактичного впливу на довкілля, умови життєдіяльності населення та стану його здоров'я у ході реалізації Програми здійснюється відповідними уповноваженими органами та структурними підрозділами Чернігівської міської ради та іншими уповноваженими органами.

Для проведення моніторингу можуть бути використані як існуючі засоби та методи, так і спеціально удосконалені.

Чернігівська міська рада може залучати до моніторингу за згодою державні органи виконавчої влади (в т. ч. територіальні), державні служби, представників громадськості і бізнесу.

Моніторинг базується на використанні переліку наведених нижче показників (індикаторів) кожної із проблемних сфер. Система запропонованих в Програмі індикаторів включає еколого-економічні та екологічні індикатори.

Кількість екологічних індикаторів та періодичність їх вимірювання може бути змінено, відповідно до плану статистичних спостережень, надання звітності підприємствами, установами, організаціями за відповідний календарний рік.

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Програми

№	Індикатор
Забруднення атмосферного повітря	
1	Загальний рівень забруднення повітря в м. Чернігів
2	Викиди в атмосферне повітря від стаціонарних джерел, т на рік
Клімат	
3	Середня температура повітря, °С
4	Максимальна швидкість вітру, м/с
5	Кількість опадів, мм
Водні ресурси	
6	Обсяги забору та використання свіжої води, м ³ на рік
7	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти, м ³ на рік
8	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти, м ³ на рік
9	Обсяги скидання стічних вод КП «Чернігівводоканал», м ³ на рік
Енергетика	
10	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
11	Питомий обсяг енергоспоживання мережі освітлення, кВт×год на рік
12	Використання первинного палива (газ, вугілля, тощо) для генерування теплової енергії
Відходи	
13	Обсяги утворення, накопичення та утилізації ТПВ, т на рік
14	Обсяги утворення, накопичення та утилізації промислових відходів, в т.ч. небезпечних (токсичних) I-III кл. небезпеки, т на рік
15	Утворення ТПВ відходів на душу населення, кг (м ³)
Здоров'я населення	
16	Кількість виявлених новоутворень у жителів міста, од./1000 осіб
17	Рівень народжуваності, показник на 1000 тис. населення
18	Рівень смертності, показник на 1000 тис. населення
Рекреаційні ресурси та природно-заповідний фонд	
19	Загальна площа зелених насаджень, га
20	Кількість об'єктів природно-заповідного фонду
21	Площа земель під об'єктами природно-заповідного фонду, га

Для здійснення моніторингу наслідків виконання Програми для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, будуть виконуватись наступні заходи, у тому числі із залученням сторонніх організацій:

1. Моніторинг забруднення атмосферного повітря в місті Чернігові на стаціонарних постах спостережень;
2. Системне оновлення інформації про стан навколишнього природного середовища, здоров'я населення та техногенні об'єкти, що впливають на нього;
3. Комплексне оброблення та аналіз даних спостережень та обліку, а також статистичної інформації.